

Remissvar

Datum
2016-10-10

FHS beteckning
405/2016

1 (4)

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Ert tjänsteställe, handläggare
Straffrättsenheten, Martin Rhodin

Ert datum
2016-07-05

Er beteckning
Ju2016/04600/L5

Vårt tjänsteställe, handläggare
Folkrättscentrum, Jann Kleffner

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Remissvar till betänkandet SOU 2016:40 – Straffrättsliga åtgärder mot deltagande i en väpnad konflikt till stöd för en terroristorganisation

Sammanfattning

Enligt FHS Folkrättscentrum väger utredningens argument *mot* att utöka kriminaliseringen av handlingar som inte är förbjudna enligt den internationella humanitära rätten tyngre än argumenten *för* en sådan utökning. Att bortse från de negativa konsekvenserna som utredningen har identifierat (s. 105-107) skulle underminera respekten för, och tillämpningen av, den internationella humanitära rätten i en betydande och långtgående omfattning.

Särskilda synpunkter på avsnitt 3.6

I avsnittet där utredningen analyserar det tillämpliga rättsliga ramverket avseende relationen mellan den internationella terrorismlagstiftningen och den internationella humanitära rätten (s. 87-96) kommer utredningen till följande slutsats:

”[v]äpnade styrkor tillhörande en väpnad grupp som genom sitt agerande som grupp på ett systematiskt sätt uppvisar en bristande respekt för den humanitära rättens regler ska dock under alla förhållanden inte vara undantagna [från tillämpningsområdet för de redovisade instrumenten på terrorismområdet]” (s. 94).

Resonemanget som ligger till grund för denna slutsats är att:

”[s]yftet med undantaget i respektive instrument kan emellertid knappast ha varit att undanta de väpnade styrkor som genom sitt agerande (som grupp) uppvisar en systematiskt bristande respekt för den humanitära rättens regler. För att definieras som väpnad grupp krävs visserligen endast att gruppen har en organisation som *möjliggör* att regelverket följs (även om så faktiskt inte sker). Trots detta kan respekt för den humanitära rätten anses utgöra ett viktigt element i en väpnad styrkas struktur och funktion. När det gäller statliga väpnade styrkor uppställts enligt tilläggsprotokoll I detta som ett villkor. Således kan det hävdas att de redovisade undantagen från terrorisminstrumentens tillämpningsområde inte ska gälla för verksamhet som bedrivs inom väpnade styrkor som tydligt visat bristande respekt för den humanitära rätten. I sådant fall uppstår inte heller den konflikt mellan den humanitära rättens regler och regleringen på terrorismområdet som undantagen torde avse att förhindra.” (s. 93-94).

Detta resonemang har brister i följande avseende. Den humanitära rätten tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter, som riktar sig både till staters väpnade styrkor och (väpnade styrkor som tillhör) icke-statliga organiserade väpnade grupper, gör inte skillnad mellan (väpnade styrkor som tillhör) icke-statliga organiserade väpnade grupper och som systematiskt bryter mot den internationella humanitära rätten och de som inte gör det. Detta är en viktig skillnad jämfört med den internationella humanitära rätten tillämplig i internationella väpnade konflikter. Regeln i TP I, att staters väpnade styrkor ”skall vara underkastade ett internt disciplinärt system som bland annat skall säkerställa att folkrättens regler, tillämpliga i väpnade konflikter, iakttagas” (art 43 (1) andra meningen) måste förstås i kontexten av villkoren för kombattant- och krigsfångestatus. Det är uppenbart att varken kombattant- eller krigsfångestatus förekommer i den internationella humanitära rätten tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter. Att, som utredningen förefaller att föreslå, införliva kravet på efterlevnad av den internationella humanitära rätten tillämplig i inter-

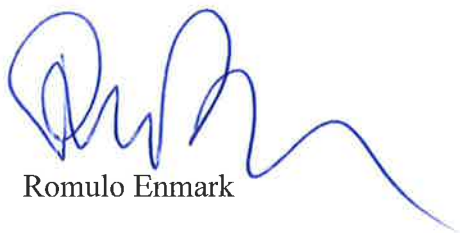
nationella väpnade konflikter i den internationella humanitära rätten tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter, skulle bortse från en viktig strukturell skillnad mellan den internationella humanitära rätten tillämplig i internationella väpnade konflikter och den internationella humanitära rätten tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter.

Det är också viktigt att notera att resonemanget som utredningen ger uttryck för antyder att (väpnade styrkor som tillhör) icke-statliga organiserade väpnade grupper och som systematiskt bryter mot den internationella humanitära rätten inte faller inom tillämpningsområdet för den humanitära rätten tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter eftersom, enligt utredningens analys, undantaget från tillämpligheten av relevanta folkrättsliga instrument avseende terroristbrott omfattar:

”andra väpnade styrkors (än statliga) verksamhet, dock endast i de fall verksamheten regleras av den humanitära rätten” (s. 92).

Med andra ord, för att falla inom tillämpningsområdet för dessa folkrättsliga instrument rörande terroristbrott, så får handlingar av (väpnade styrkor som tillhör) icke-statliga organiserade väpnade grupper och som systematiskt bryter mot den internationella humanitära rätten inte omfattas av den internationella humanitära rätten tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter. Denna slutsats strider mot den allmänna uppfattningen att tillämpligheten av den internationella humanitära rätten för icke-internationella väpnade konflikter kräver att två uttömmande och faktabaserade förutsättningar är uppfyllda, nämligen stridigheternas intensitet samt organiseringen av parternas väpnade styrkor. Det vore därför bättre att konstatera att den internationella humanitära rätten tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter är tillämplig på *alla* (väpnade styrkor som tillhör) icke-statliga organiserade väpnade grupper (under förutsättning att en tillräcklig grad av intensitet i stridigheterna är uppnådd). Således borde alla sådana (väpnade styrkor som tillhör) icke-statliga organiserade väpnade grupper omfattas av undantaget i de här avsedda instrumenten som reglerar terroristbrott.

I detta ärende har rektor Romulo Enmark beslutat. Jur. kand. Pontus Winther har varit föredragande. I handläggningen har också professor Jann Kleffner deltagit.

Romulo Enmark

Pontus Winther

För kännedom inom FHS

Rektor

Prorektor

Vicerektor

Högskoledirektör

FoUN

C ISSL

C MVI

C HF

Registraturen